

ANTE PAŽANIN

RIJEČ PRILIKOM PROMOCIJE GEORGA LUKACSA ZA POČASNOG DOKTORA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Osebužno stvaralaštvo Georga Lukacsa sadržano je u mnogobrojnim studijama i knjigama od kojih su neke prevedene i na naš jezik. Znanstveni i u svjetskim razmjerima priznat Lukacsev opus tematizira najznačajnije probleme suvremene filozofije, umjetnosti i politike. To pokazuju i naslovi njegovih najvažnijih djela: *Die Methodologie der Literaturgeschichte* (1910), *Die Seele und die Formen* (1911), *Aesthetische Kultur* (1911), *Entwicklungsgeschichte des modernen Dramas* (1912), *Taktik und Ethik* (1919), *Die Theorie des Romans* (1920), *Geschichte und Klassenbewusstsein* (1923), *Lenin* (1924), *Moses Hess und die Probleme der idealistischen Dialektik* (1926), *Blum-Thesen* (1928), *Mein Weg zu Marx* (1933), *Schriftsteller und Kritiker* (1939), *Volkstribun oder Bürokrat?* (1940), te poslije rata objavljena djela: *Parteidichtung, Literatur und Demokratie*, *Der russische Realismus in der Weltliteratur*, *Balzac und der französische Realismus*, *Goethe und seine Zeit*, *Fortschritt und Reaktion in der deutschen Literatur*, *Essays über den Realismus*, *Der junge Hegel*, *Thomas Mann*, *Deutsche Realisten des 19. Jahrhunderts*, *Die Zerstörung der Vernunft*, *Probleme der Aesthetik*, *Die Eigenart des Aesthetischen*, i upravo izlazi *Zur Ontologie des gesellschaftlichen Seins*, a sprema *Etiku*.

Već studija »Taktika i etika« pokazuje usmjerenost Lukacseve misli na društvenu praksu i politiku. To još više dolazi do izražaja u djelu »Povijest i klasna svijest«, u kojem je problem čovjekova postvarenja (*Verdinglichung*) po prvi put nakon Marxa stavljen u centar znanstvene analize i revolucionarne kritike klasnog društva. Obnovom hegelovske tradicije u marksizmu, prije svega razvijanjem i radikaliziranjem Hegelove dijalektike, Lukacseva »Povijest i klasna svijest« aktualizira suvremenost i istinitost Marxove misli, a svojom spoznajom, da je otuđenje centralni problem suvremenog svijeta, ona do dana današnjega vršigolem-i revolucionarni utjecaj, posebno među inteligencijom.

U kasnijim svojim djelima Lukacs je proširio svoje znanstvene analize na područje kulture i njene povijesti. U tim analizama svagda dolazi do izražaja svestrana informiranost i pronicljivost,

metodičnost i sistematičnost Lukácsseva duha, te njegova sposobnost da zapazi ono bitno i specifično, bilo da piše o Lessingu ili o Marxu, o Goetheu ili o Lenjinu, o Hegelu ili o Thomasu Mannu.

Svoje stvaralaštvo Lukács je započeo na području teorije i kritike literature i umjetnosti, da bi svojim razmatranjima o estetici, pedesetih i početkom šezdesetih godina, veliku umjetnost stavio uz bok velikoj filozofiji. Pritom je osnovna Lukácsseva misao, da nema estetike bez društva na koje se ona odnosi. Tu se Lukácsseve filozofsko-političke i estetičke misli ne samo upotpunjuju nego ujedno pokazuju, da i u jednom i u drugom načinu promatranja i spoznavanja, »bit čovjekova« postaje glavnom temom. Da bi filozofija i umjetnost ispunile svoju zadaću, moraju razvijati u čovjeku duh slobode, tj. moraju i same biti slobodno očitovanje ljudskih ideja i »realnih mogućnosti«. U jednom od posljednjih svojih radova, koji nosi naslov »Die ontologischen Grundlagen des menschlichen Denkens und Handelns« (1969), Lukács ističe, da samo velika filozofija i velika umjetnost unutrašnje pripremaju čovjeka za carstvo slobode. »Riječ je pritom prije svega o društveno-ljudskom odbacivanju onih tendencija, koje ugrožavaju to ljudsko postajanje čovjeka«, zaključuje Lukács.

Tematiziranjem raznovrsnih problema čovjekova življenja i mišljenja Georg Lukács je obogatio suvremenu filozofiju i unaprijedio stvaralačku marksističku misao, dajući time izvanredan prilog općoj suvremenoj kulturi. Imajući u vidu te njegove zasluge Nastavničko vijeće Fakulteta političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu jednoglasno je donijelo zaključak da predloži rektoru Sveučilišta u Zagrebu, da Georgu Lukácsu, koji je značajno utjecao na generacije naših studenata i nastavnika, podijeli doktorat honoris causa kao najveće znanstveno priznanje i čast koju mu može podijeliti.